

Секція 10

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СУПРОВОДУ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ВОЛОНТЕРІВ

Шмалей С.В., Самокіш В.І.

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
Редька І.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Актуальність Волонтерська діяльність, що спирається на принципи рівності, гуманізму й взаємодопомоги, одержала широке суспільне визнання. В незалежній Україні становлення волонтерства відображає динаміку соціальних подій державотворення та розвиток громадянського суспільства. Потужний поштовх волонтерства відбувся під час подій Революції Гідності та антитерористичної операції на сході України. В період воєнного стану в Україні волонтерська діяльність перетворилась на національний громадянський патріотичний свідомий рух усіх верств населення, в якому молоде покоління взагалі та студентство зокрема беруть активну участь. Висока емоційна напруженість, наявність великої кількості факторів стресу, постійний прояв емпатії волонтером можуть сприяти розвитку емоційного вигорання. З огляду на це діагностика психологічних особливостей волонтерів та психологічний супровід є актуальним дослідженням. Зазначене вище зумовило **мету дослідження** – аналіз психологічних характеристик студентів- волонтерів в умовах воєнного часу. Відповідно до мети і завдань дослідження використано наступні методи: теоретичні (дедуктивний, індуктивний, моделювання; структурно-системного аналізу); емпіричні (констатувальний експеримент з використання спостереження, анкетування, аналізу медико-психологічних, безпекових, санітарних, гігієнічних, нормативних документів, медичних карток; психологічні методики опитувальники «Професійне вигорання», «Діагностика рівня емоційного вигорання», «Утрехтська шкала залученості в роботу», кількісний та якісний аналіз даних з використанням методів статистичної обробки... Проводилося вивчення психологічних характеристик 45 студентів-волонтерів(за згодою) з розподілом по 9 осіб у кожній групі відповідно до терміну волонтерської діяльності (I - до 0,5року; II – 0,5-1рік; III –1-2 роки; IV – 2-3 роки і V – понад 3 роки)

Визначено, що в даний час «волонтер» (англійське volunteer) - усталений міжнародний термін, що позначає учасника волонтерської (за доброю волею) діяльності. Виділяють наступні детермінанти волонтерської діяльності: особистісні (мотиви, потреби, ціннісно-смилова система; емоційні особливості, спрямованість особистості та ін.); комунікативно-діяльні (успішність діяльності, стиль спілкування, зміст і процес навчання); соціально-психологічні (система заохочення, зміст діяльності, вплив суспільної уваги та визнання) Історико-соціальний аспект становлення волонтерства пов'язано

ний з ідеями релігійного гуманізму, а як напрям суспільного життя зароджується у XIX в. В сучасних умовах волонтерство регламентується правовими: міжнародними та державними актами. [1].

Досліджено наступні психологічні характеристики студентів - волонтерів в умовах воєнного стану. Мотивація до діяльності полягає у набутті професійних навичок; можливості проявити власні альтруїстичні мотиви; розширити соціальні контакти та сприйняття волонтерської діяльності як стилю життя. . [2]. Відносно некритичні показники за вигоранням допустимо інтерпретувати як гнучку організацію волонтерської діяльності. та ціннісною мотивацією волонтерства в умовах воєнного стану. Доволі високий рівень має показник залученості, що може бути причиною вигорання. Встановлено, що серед студентів волонтерів емоційне вигорання знаходиться на середньому та високому рівні, оскільки загальний термін волонтерської діяльності є більше ніж півроку. Сформованість фази напруження як компонента емоційного вигорання вказує на перебування респондентів у постійній тривозі та нарузі, що обумовлює дестабілізацію особистості. Відстежується, що розвиток емоційного вигорання відбувається через другий компонент синдрому- фази резистенції з поширеними симптомами прояву неадекватного вибіркового емоційного реагування, редукції соціальних обов'язків, розширення сфери економії емоцій. Досліджено, що у студентів-волонтерів всіх груп фази резистенції та виснаження емоційного вигорання знаходяться на стадії формування, що зумовлює необхідність та перспективність відповідних психогігієнічних профілактичних заходів. Виявлено, що засобом для відновлення власного емоційного стану для респондентів є участь у волонтерській діяльності. Фактично їх виснаження, спустошення, автоматизм у роботі; економія емоцій; бажання обмежити чи скоротити робочі обов'язки є поштовхом для молоді людини до бажання відновитися або захистити власну цілісність за допомогою волонтерської діяльності. Отже, волонтерська допомога виступає місцем, де особистість має змогу відволіктися від власних переживань, відновити та розвинути психологічні ресурси в соціально значущій гуманній діяльності.

Список літератури

1.Мельниченко С Особливості психічного здоров'я волонтерів залежно від напрямків їхньої діяльності . Modern strategies of global scientific solutions: Collection of abstracts of the V International scientific and practical conference Stockholm, Sweden, International Scientific Unity, 2023. P. 349-355

2.Шмалей С. В., Самокіш В. І. Психологічні особливості мотивації волонтерської діяльності студентської молоді the 2nd international scientific and practical conference “european congress of scientific achievements” (february 26-28, 2024) barca academy publishing, barcelona, spain. 2024. P.296- 301

Шмалей Світлана .Вікторівна, д.п.н., професор +380501055690 ,e-mail svitlanashmaley@gmail.com

Редька Ірина .Василівна, к.б.н., доцент, +380950987102, e-mail redraiv@gmail.com

Самокіш Валентина .Іванівна, магістрант, +380685662283, e-mail prhco@ukr.net